

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قصه‌های مثل‌های بختیاری

دکتر عباس قنبری ندوی

انتشارات نیوشه

۱۳۹۷

سرشناسه	قنبری عدیوی، عباس، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	قصه‌مئل‌های بختیاری/ عباس قنبری عدیوی
مشخصات نشر	شهرکرد: نبوشه، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۴۳ص: جدول: ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۲-۶۳۷۳-۶۰۰۰۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
موضوع	ضرب‌المثل‌های بختیاری
موضوع	Proverbs, Bakhtiari
موضوع	بختیاری -- فرهنگ عامه
موضوع	Bakhtiari (Iranian people) -- Folklore
موضوع	ادبیات عامه لری
موضوع	Folk literature, Lori
رده بندی کنگره	۳۵ب PIR۳۲۸۴/۱۳۹۶ ق ۴۹۹ج
رده بندی دیسی	۴۹۹ج
شماره کتابخانه	۴۸۶۶۳۸

انتشارات نبوشه

شهرکرد: میرآباد غربی، بلوار فرهنگ، خیابان حکم نظامی، کوچه دوم، نبش فرعی سوم، شماره ۸.

تلفکس: ۰۲۶۰۱۶۰۳۲۰ همراه مدیرمسئول: ۰۹۱۳۱۸۱۷۲۰۸

www.niyusha.ir

niyusha_publication@gmail.com

niyushapublication

niyusha.publication

- ☐ نام کتاب: قصه‌مئل‌های بختیاری
- ☐ پدیدآورنده: دکتر عباس قنبری عدیوی
- ☐ دیباچه: دکتر حسن ذوالفقاری
- ☐ خدمات فنی و تایپ: گروه انتشارات نبوشه
- ☐ صفحه‌آرا و ویراستار: مریم قنبری عدیوی
- ☐ لیتوگرافی: سروش ☐ چاپ: نقشینه ☐ صحافی: تک
- ☐ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه ☐ چاپ اول: ۱۳۹۷
- ☐ شابک: ۹۷۸-۶۰۲-۶۳۷۳-۵۲۰۰۰۹۷۸ قیمت: ۲۰ هزار تومان

کلیه حقوق برای انتشارات نبوشه محفوظ است.

Printed in The Republic of IRAN

فهرست کتاب

پیش گفت ۱

دیدار به به قلم دکتر حسن ذوالفقاری ۵

درآمدی بر قصه‌مثل‌های بختیاری ۱

نشانه‌ی «یِ اوا» ری (آوایی) ۱۰

نشانه‌های خوتا سدا (کوته‌نوشت) در متن ۱۲

قصه‌مثل‌های بخت باری ۱۳

کارمایه‌ها

فرهنگ‌یاران (راویان قصه‌ها)

آشنایی با زندگی و آثار پژوهش‌نیوشه

کارنامه انتشارات نیوشه

پیش‌گفت:

ادبیات عامه (گفتاری و شفاهی) گونه‌ای از ادبیات ملت‌ها و اقوام است که میراث گذشتگان و رمایه آیندگان است. زبان، گویش، فرهنگ، تاریخ، هنر، موسیقی و دیگر ویژگی‌های مردم در این گونه‌ها نمایان، دیدنی و شنیدنی است. این میراث ارزنده در قالب مثل، مثل، حکایت، داستان، قصه و... درهم آمیخته می‌شود. همراه برخی از مثل‌ها، داستانک‌ریا قصه‌ها وجود دارد که شرح، تفسیر و یا سبب رواج و پدید آمدنش را نشان می‌دهد و خواننده یا شنونده به ریشه‌های آن بیش‌تری می‌برد. این داستانک‌ها و قصه‌های محلی و بومی، دربرگیرنده سیمای اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی و مذهبی آنان است که تصویری بیاورما، عقاید و سبک زندگی آن‌ها را نیز نشان می‌دهد. علاقه‌مندان فرهنگ را در اقوام ایرانی می‌توانند از درون متن‌های فولکلوری نکته‌های آموزنده و یا سرگرم‌کننده بسیاری را دریافت کنند.

مجموعه پیش رو نیز، مثل و قصه‌های مردم خندان و بدگرفته از ادبیات شفاهی آن‌هاست. نکته‌های آموزنده و پند و اندرزهای سازنده را مندر انسان‌شناسی فرهنگی، مردم‌شناسی و قوم‌شناسی در این متن‌ها نهفته است. گذشتگان مردم ما با شناخت اثر این عبارت‌ها و تأثیر شگرف آن برای تغییر و اصلاح رفتارهای اجتماعی از آن بهره‌مند شدند و سینه به سینه از صفحه‌های زمان گذشته‌اند تا به دست ما رسیده‌اند. امروز و در عصر تنوع فناوری و دوری مردم از سبک‌ها و روش‌های زیستی گذشته خود، سبب بیم و نگرانی ماست که این گنجینه‌ها به فراموشی سپرده شود. بر این اساس و برای پاس‌داشت میراث نیاگان خردمند خویش، این کتاب که شامل متن برخی از قصه‌مثل‌های بختیاری همراه با توضیح و شرح روایت ساده و روان آن‌هاست، که با ترتیب الفبایی به علاقه‌مندان و دوست‌داران فرهنگ مردم پیش‌کش می‌شود.

بر این باورم که با درگذشت هرانسانی (به ویژه سال‌خوردگان و قدیمی‌ترها)، خاطره‌ها، قصه‌ها، دانش و اطلاعات او هم دفن می‌شود. اگر این دانسته‌ها، گفته‌ها و شنیده‌ها را با بهره‌مندی از فناوری روز، ثبت و ضبط کنیم، به شایستگی به فرهنگ امروز و فردای کشورمان کمکی کرده‌ایم؛ وگرنه چاره‌ای جز پشیمانی و اندوه نداریم. امیدوارم تا دیرتر نشده با تلاش بیش‌تر دوست‌داران فرهنگ مردم، به حفظ و ثبت این متن‌ها اهتمام ورزیم و از نابودی یا فراموشی آن‌ها تا حد امکان پیش‌گیری کنیم. خود لازم می‌دانم از فرهنگ‌یاران گمنام و یا نام‌آشنا، گویندگان محترم و همه ری‌گرن ارجمندی که این جانب را در پدید آمدن این اثر یاری کردند، به مصداق شعر:

ما ز هر صاحب یک شمه کار آموختیم خنده از گل، گریه از ابر بهار آموختیم
صمیمانه به پاس‌گزاران کنم.

بسیار خرسند و خوش‌حالم که بنا به تعهد درونی (خویشکاری) و پیمان خویش با پروردگارم، کاری دیگر را برای لاق‌مندان به پژوهش‌های «بختیاری‌شناسی» فراهم تهیه کردم و برای این موفقیت و کامیابی‌ها، ارزنده، خداوند مهربان را سپاس‌گزارم. مقدمه دوست و برادر دانشمندم، استاد فرزانه زبان و ادبیات عامه و عضو محترم هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس، دکتر حسن ذوالفقاری، بر اهمیت و ارزش این اثر افزوده است. به پاس پژوهش‌های بنیادی و خدمات بی‌شمار فرهنگی و علمی این استاد فرهیخته، دانشور و نام‌آشنا، به زبان و ادبیات فارسی، و به ویژه ادبیات عامه و فرهنگ مردم، لازم می‌دانم شایسته‌ترین سپاس‌ها را خدمت ایشان کنم و از تلاش‌هایشان برای فرهنگ اقوام ایرانی قدردانی کنم.

از همراهی و همگامی‌های همسر گرامی، فرزندان ارجمند و بانیره فرزند عزیزم، مریم قنبری عدیوی، برای همکاری‌های لازم، متن خوانی و ویراستاری کتاب، صمیمانه سپاس‌گزارم.

آثار ما به صفحه گیتی نشان ماست از بعد ما نگاه به آثار ما کنند
امیدوارم این اثر برای پاس‌داشت، زبان، فرهنگ، ادبیات، هنر، موسیقی، شعرو ترانه‌های بختیاری به عنوان بخشی از کشور عزیزمان ایران، مفید و کارآمد باشد. در

پایان این گفتار، بخشی از غزل سروده‌ی خواجه حافظ شیرازی را به پیشگاه با ارزش شما خویان، پیش کش می‌کنم:

بلبل ز شاخ سرو به گل‌بانگ پهلوی	می‌خواند دوش درس مقامات معنوی
یعنی بیا که آتش موسی نمود گل	تا از درخت نکته توحید بشنوی
مُرغان باغ، قافیه سنجند و بذله‌گوی	تا خواجه می خورد به غزل‌های پهلوی
جمشید، جز حکایت جم از جهان نبرد	ز بهار، دل میند بر اسباب دنیوی
این قصه‌ی عجب شنو از بخت واژگون	ما را بگشت یار، به انفاس عیسوی
دهقان سال خورده چه خوش گفت با پسر:	«کای نور چشم من بجز از کشته ندرزوی»

با احترام و آرزوی شادکامی و تن درستی

عباس قنبری عدیوی

تهران- تابستان ۱۳۹۶